

Az örvényesi temetőkápolna

2010 május 03. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmen kívül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Csak elég es? kellett, és máris gyógyul az évek óta betegesked? Balaton. A laposan elterül? – Blatná, Plattensee = „lapos tó” – hatalmas víztömeg utánpótlása az ?rség és a Zalai-dombvidék fel?l, a Bakony déli hegyeib?l, de még a somogyi dombhátról is érkezik, s ha a sok száz négyzet-kilométernyi területre elegend? csapadék hull, hamar megtelik a tekn? is. Persze aszályos esztend?kben nem szabadna sunyin kinyitogatni a Sió-csatorna zsilipkapuját. A több tucat kisebb-nagyobb, Balatonba igyekv? vízfolyás valaha olyan b? viz? volt, hogy számos közülük malmokat hajtott. Az egyik legismertebb vízialom az örvényesi, amelyet már 1211-ben említ a tihanyi bencés apátság egy birtoklevele. A középkorban három malom is épült a faluban az er?s esés? Pécsely-patakra, az egyetlen megmaradt egy emberölt?vel ezel?tt még m?ködött. A XIX. század eleji épület a közelében lév? kett?s nyílású barokk k?híddal együtt védett m?emlék.

Pár lépésnyire innen, a falu öreg temet?jében találjuk a kétszáz lelkes Örvényes középkori templomát. Keletelt, torony nélküli, egyhajós épület. Bejárata a nyugati oromzatos falon nyílik a hajóba, amelynek bels? hossza kilenc, szélessége hat méter. Délen ívelt szemöldök? ablak, a szentélysz?kület két oldalán egy-egy mellékoltár k?alapja látható. A félkör? diadalíven túl négyzet alaprajzú – háromszor három méternyi terület? – dongaboltozatos szentélybe jutunk, ahol a déli fal épségben megmaradt tölcserbéllet? ablaka és az északi sekrestye kapunyílása tanúskodik a templom XIII. századi eredete mellett.

A kicsiny, jellegzetes méret? és formájú, román kori falusi templomról írott adat nem maradt fenn, véd?szentjének nevét sem ismerjük. A helynév magyarázatával is némi gondban vagyunk, mert az akadémiai etimológiai szótár az „örvény” szóból származtatja, ám a Balaton vizér?l sok minden elmondható, csak az nem, hogy örvénylene. Abban azonban bizonyosak lehetünk, hogy a templom a török háborúk idején pusztult el, az 1550-es évek körül, mint oly sok a környéken; s arról már írás szól, hogy 1743-ban újjáépítették. (1778 és 1783 között készült a község újabb, barokk stílusú Szent Imre-plébániatemploma.) A temet?kápolnául használt öreg templomot romladozó állapota miatt 1890-ben részben lebontották, 1958-ban maradék falait konzerválták, végül az elmúlt években hiteles, XIII. századi formájában kiegészítve restaurálták.

A temet?kertben néhány szép formájú, rózsaszín? k?b?l faragott sírkereszt ragadja meg a tekintetünket. Klasszikus bet?formájú, vésett felirataik az 1800-as években élt emberek?l adnak hírt. Az Örvényest?l alig félórányi járásra lév? szomszéd falu, Balatonudvari temet?je egészen másfajta síremlékeir?l híres: a hatvanhárom lapos k?b?l kerekdedre és szív alakúra faragott, ákombákom bet?kkel vésett sírjel ritka néprajzi értéként áll védelem alatt. Az országút mentén álló, fehérre meszelt falú, karcsú k?tornyos udvari plébániatemplom – klasszicizáló stílusa dacára – szintén középkori eredet?. Írásos adat róla sem maradt fenn 1754 el?tt?l, ám alaprajza, egyenes szentélyzáródása s a legutóbbi tatarozása alkalmával feltárt román kori részletei segítenek kiegészíteni az örvényesi templomról hiányzó ismereteinket.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló

